

Podmínky použití

Knihovna poskytuje přístup k digitalizovaným dokumentům pouze pro nekomerční, vědecké, studijní účely a pouze pro osobní potřeby uživatelů. Část dokumentů digitální knihovny podléhá autorským právům. Využitím digitální knihovny a vygenerováním kopie části digitalizovaného dokumentu se uživatel zavazuje dodržovat tyto podmínky využití, které musí být součástí každé zhotovené kopie. Jakékoli další kopírování materiálu z digitální knihovny není možné bez případného písemného svolení knihovny.

Hlavní název: Pozdě k ránu

Autor: Hlaváček, Karel

Vydavatel: Moderní revue

Vydáváno v letech: 1896

Stránky: 1 - 48

POZDĚ K RÁNU.

280

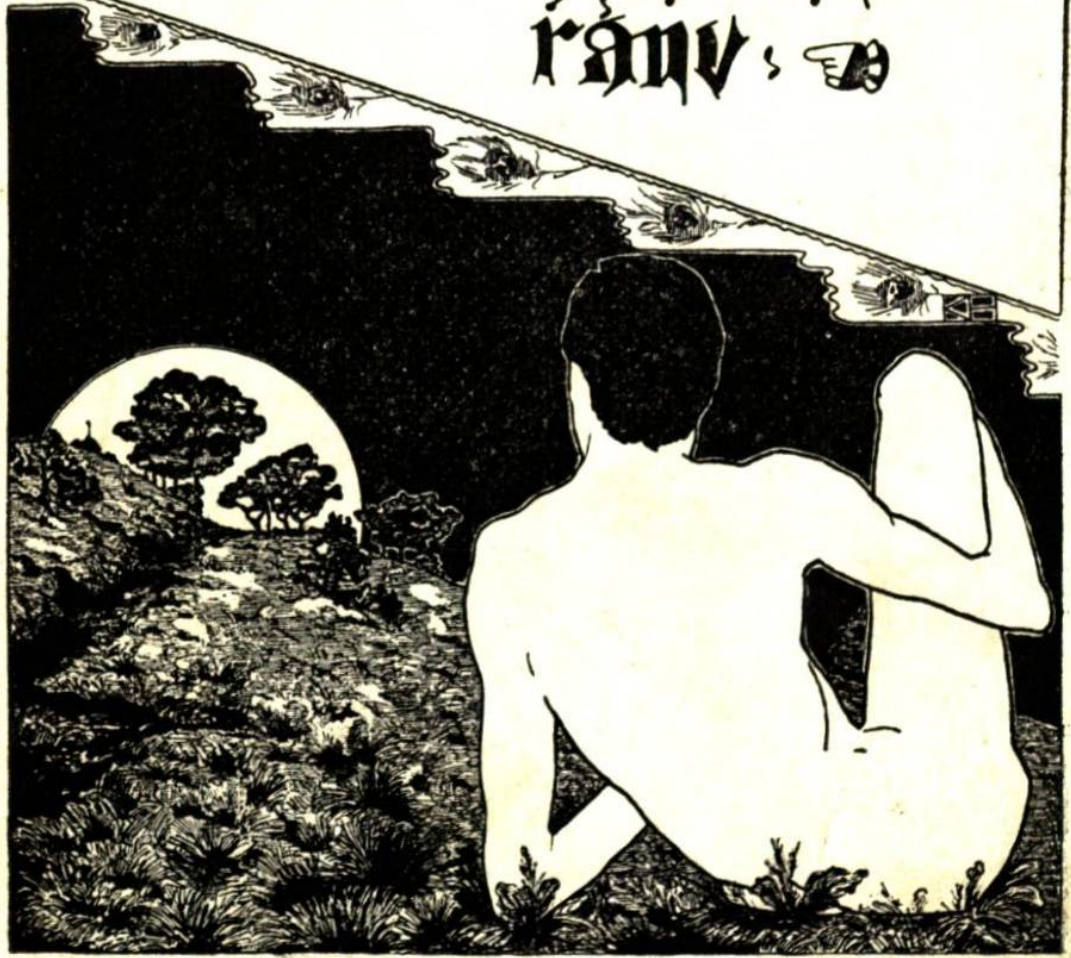
TÉTO KNIHY VYDÁNO BYLO
200 VÝTISKŮ
Z NICHŽ PRVÝCH 10 JEST
ČÍSLOVÁNO A OPATŘENO
AUTOGRAFEM SPISOVATELOVÝM
(MIMO PRODEJ)

ČÍSLO 2

Slaváček Karel :

vozňe, k
rání, 20

12 90 588

PRAHA
MODERNÍ REVUE

32 POŠTOVSKÁ ULICE 32

1896

VŠECHNA PRÁVA VYHRAZENA

NÁRODNÍ KNIHOVNA

1000374284

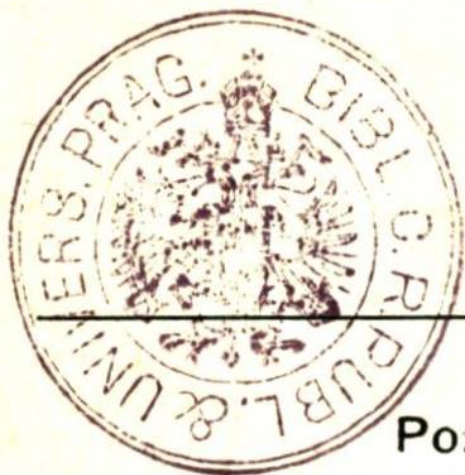
J4 K 758

Z p r o z e n ě n ě n o

(1. vyd. - vzdo. vyd.)

22. 3. 58 *[Signature]*

TISKEM EM STIVINA V PRAZE

*Ce sont des choses inco,
hérents et douces . . .*

RENÉ DOUMIC

Pozdě k ránu.

Bylo to pozdě k ránu . . . Šel jsem příliš unaven polibky, jež snesly se na mne poprvé v životě jako prudká silice jarního deště. Měsíc ohlašoval bledou září zašlého zlata za řekou svůj brzký východ, a celá krajina neurčitá, bez kontur, plující v sinavém a bázlivém světle, zdála se po celou noc již od časného večera očekávati prvých paprsků jeho. Bylo takové zvláštní napnuté ticho, rušené jenom táhlými a hlubokými zvuky trumpet daleké vesnické nedělní hudby, která již asi dohrávala . . . Měsíc vyšel omrzele, zarudlý; bledl a počal se chvět na řece; vše zdálo se klekat k společné modlitbě . . . A všecka ta nedospalost, touha, jemná mdloba a závrať rozlila mi v duši takovou zvláštní delikátní a vzácnou náladu. Bylo to tak něco pro nejhlubší tony lesního rohu, pro nejhlubší tremolla skleněných fléten, pro zádumčivé solo zděděné violy (a ještě stlumené kostěnou příduskou) . . . Vlažný melisový odvar, nahořklá

vůně feniklového oleje, tlačeneho do staré antiky řezané ze zeleného egyptského dioritu, žensky jemnou a neznámou aristokratickou dlaní — dlaní postříkanou dříve silným aroma karmínového laku . . . Třel jsem nejdělikátnější nuance barev, vodil svou ruku k nejsubtilnějším tahům, zkoušel harmonie nejlubších mollových akkordů a komponoval v nejnebezpečnějších klíčích a předznamenáních, než jsem přikročil k realizaci svých visí. Chytit vše sublimné, tajemné, anaemické a bázlivé v dělikátní mystifikaci, v ironii a v hřejivou intimitu — rozšlehnout v několika příbuzných duších krátkou modlitbou maga tu vzácnou a tajemnou náladu zakletou ve dvě slova: *pozdě k ránu* — to jest má domaina, mé raison d'être.

POZDĚ K RÁNU

Svou violu jsem naladil co možno nejhlouběji.

Svou violu jsem naladil co možno nejhlouběji
a tichý doprovod k ní pozdě za večera pěji.

Hráč náruživý zádumčivých, sešeřelých nálad,
chci mítí divné kouzlo starých, ironických ballad.

A na zděděnou violu svou těm jen, těm jen hraji,
již k ránu v nocích nejistých do dalek naslouchají . . .

Mé melodie chtějí mítí smutek všeho toho,
co rostlo, vykvetlo a zrálo marně, pro nikoho.

A mítí toho naději a neurčitou něhu,
co vzkličiti chce v těžké půdě dalekého břehu,

A mítí zvuk, jenž nesmělý, přec jemný, smysly mámí,
jak chvění silných drátů utlumených sordinami,

KAREL HLAVÁČEK

A chtějí důvěrnost mít v tichu prodloužených staccat,
když na nejnižších polohách tmou chystají se plakat . . .

Na violu svou zděděnou jen tehdy, tehdy hrají,
když měsíc teprv vyjít má a tma je ještě v kraji,

A vigilie přísná padá za lesy a vodu,
a krajem velké tajemství jde slavných *Božích Hodů*

Mé tenké prsty po strunách vždy nervosně se chvějí,
když tichý doprovod svůj pozdě za večera pějí . . .

Svou violu jsem naladil co možno nejhlouběji.

Podmořské pralesy se ani nezachvěly.

Podmořské pralesy se ani nezachvěly,
po cestách neschůdných jen táhlý bloudil Vzdech.
z měst zatopených zvony slabě vodou zněly:
vše ve tmách zíralo na Zaslíbený Břeh.

Lilie klekaly v své nesprzněné běli,
půlnoční modlitbu v svých rozmočených rtech,
a černí delfíni, již na návrších bděli,
při ohních zmírali v svých němých bolestech.

Až teprv pozdě k ránu, nad břehy když Vyšel
za zpěvu zástupů, za slávy korouhví,
stříbrné pralesy jsem ze sna klekat slyšel

V dalekých vodách moře, v mysech Tajemství . . .
A v sadech korálů, jež slabě zrůžověly,
se černé stíny nedočkavě tísnily a chvěly . . .

Impromptu.

V podzimní šero, mlhou prosáklé,
plá měsíce zlat ve zkaleném skle,
a v stlumeném tom svitu lampy stažené
má všecko kontury tak do mdla zamžené.

A duše zlákána svou fixní ideou;
(hod cudný slavit ve svém Paláci),
vstříc do mlh vybíhá — *a s dary na rukou* —
však tesklivě se zpět vždy navrácí.

V podzimní šero slabě zamžené,
plá měsíc svitem lampy stažené,
a jeho kontura tak chorobně a mdle
se občas náhle zachví v řeky zrcadle.

POZDĚ K RÁNU

Za noci březnové.

Když k ránu měsíc padal karmínově zarudlý,
za řeku, jeho zlat kde rozpuštěný tak se chvěl,
a polibek Tvůj byl ač delikátní, přec jen mdlý . . .
v té noci březnové Tvou zahradou jsem pozdě k ránu šel.

A středem záhonů, jež přes noc rudě vzkvetly mi
já ved Tě znavenou; jen jednoho mi bylo žel:
proč já tu neměl štěstí býti mezi prvními,
proč někdo přede mnou již tady vedle Tebe šel?

Tak pozdě bylo . . . Loutna zmlkla v okně ospalá,
i známý alt, jenž od večera ji už provázel,
i za řekou to rozpustilé: tralala, tralala . . .
i rytmus, cupot, tleskání a chřestot černých skel.

To byla jarní slavnost našich věrných pastýřek,
— já rozechvěn a zmaten dneska ani nevzpomněl,
že po pěšinách tančily a podél ztichlých řek
a jemné měly kadeře a plavé kolem čel.

Za noci březnové Tvou zahradou jsem pozdě k ránu šel,
za potlesku a cupotu a chřestu černých skel,
a kteří přede mnou tu šli, těm všem já záviděl,
i těm, jež plavé kadeře a modré pentle kolem čel,
tu dneska prvně tančily při kantilenách nočních cell.

Ironie.

Vím, dneska půjde zas, až pozdě, neospalý,
a chrti, kteří předběhnou ho v nízkém osení,
mé myšlenky, jež z večera již usínaly,
svým vytím probudí — dva chrti mdlí a zrosení . . .

Je jisto: půjde opět s kytkou u fleuretu
a ponese si *pro vše* v kapsách vonnou šarpii,
bez bázně, hany, úsměv kolem retu,
jak Bayard chodil v duell pro běloučkou Marii.

Ač na dnešek ho sami zase vyzývali,
vím, po mezích až domů půjde v mokrém osení,
dva chrti, již se cestou po celou noc rvali,
poběhnou před ním, schvácení a mdlí a zrosení.

POZDĚ K RÁNU

Anaemie.

Noc jižní, lhostejná se zastavila zvolna,
smích smutný, ač tak intimní v svých retech, přec
jen smích...

A fixní idea má k všemu blahovolná,
ji zvolna dohání příznačnou chůzí nesmělých.

Jdou tmavým údolem dědičné Anaemie,
kde před věky vše vybledlo a vzduch je prořídlý,
kde měsíc morosní, jenž k ránu vchází, mdlý je,
a kudy ať kdo šel, byl jednou pro vždy rovněž mdlý.

Jdou mlčky . . . Občas zakašlají starostlivě,
a vznětlivé, pak zastaví se v mlze průhledné,
a k Alpám, nahoře jež klečí nehnutlivě
nad čelo každá po kradmu svou ruku nadzvedne

A zase jdou . . . Žel, s vědomím, že kolem v přítmí
nic nedokvetlo, nedozrálo jemnou závratí,
že otec vinen tím, že sebe sladší: *přijď mi*,
nic vrátit nemohlo a nemůže a nevrátí,

Sonet.

Památce Edouarda Dubuse

Ne vous souvient-il pas d'une existence exquise,
Au temps joli qui vit fleurir la Pompadour?
Quand les violons sont partis.

Tvé místo v herně *Lásky* prázdné zůstalo,
ač karty rozdány k hře nové dávno jsou . . .
tvůj abbé schvácen akutní je nervosou,
a sličné markýze je dlouhou chvílí mdlo.

Dals hazardně své nové srdce do karty,
(ach, příliš, příliš brzo tepat ustalo)
a mladá markýza, když výhrou zůstalo,
tvé nespustila už ze svého oka rty —
a abbé! — ironisoval svým věčným: tral, la, lo —
mon cher, oh, tes violons sont partis . . .

Tvé místo v herně *Lásky* prázdné zůstalo,
ač karty rozdány k hře nové dávno jsou,
tvůj jovialní abbé, schvácen nervosou,
se do zívání dal i s mladou markýzou . . .

Má Ithaka.

Po celou noc zářila zvláštní bělost jejího těla z okna mého Paláce Osamělého. Dívala se, mírně vykloněna, k východu přes starý zarostlý park, kde splývaly koruny stromů v jedno tmavě olivové, nehybné moře. Někdy jenom zahrál z hluboka v daleku lesní roh na rtech Rytíře krátký melancholický Signál (spíše však aby najednou stichl, než aby rozvedl krátkou větu), občas těžce, kolébavě vzlétl velký noční čínský motýl, bez barev, bílý, až k ní do té závratné výše, zlákán nádhernou bělí její nahých rukou, které s těmi dlouhými a krásnými prsty byly příliš podobné bílým řeřichovým květům — (a pak) — zmátla ho také ta jemná vůně její pleti, vůně po jerišských růžích a poupatech skořicových . . .

Nechvěla se chladem; chvěla se spíše jakýmsi vnitřním pohnutím, když východ začal blednout zlatem rozpuštěných topasů a šedavým stříbrem rozpuštěných perel. A nejen její modře lakmsovové, leknínové oči, i hladké fačady lesklého černého mramoru, z něhož bylo průčelí řezáno, začaly východnímu nebi vracet zářící fludium zlatého světla . . .

KAREL HLAVÁČEK

Tiše zavřela vysoká gothická křídla oken a sklesla vzrušena do blízké pohovky. Její krásná a nešťastná ňadra se bouřlivě chvěla jako kdys jen jednou v životě v chvíli sebeobětování. Žluté slídové tabule oken vybroušené v plochy ostrých rozptylek rozmetávaly po celé komnatě zlatý světelný prach, zelenavě fosforeskující v záhybech černých čalounů . . . Vyšel měsíc, malý bronzový plátek, úžasně vzdálený, ostrý v obryse jako čerstvě vyseknutý plíšek ze zlaté mědi. Vyšel a ulpěl jako kapka žlutého oleje na hladké, ostře broušené ploše slídového skla, jež se rychle z venčí zarosilo jemnou rosou studeného absintu . . .

A ona pak už jen zpívala svým krásným a měkkým, starořeckým altem jakousi zapomenutou, dávnou balladu, komponovanou v klíčích *Krásné Touhy* — a abych se snad vyjádřil i méně informovanému čtenáři co nejjednodušeji: *balladu Penelopy*.

Byla zakoupena Medicejskými . . .

Byla zakoupena Medicejskými pro dědičné museum, jako jedna z těch mnoha malých chloub ješitné Florencie. Postavena na cedrovou, silně vyzlacenou lištu, řezanou ve stylu francouzských motivů ranné gotiky do ložnice arcivévodkyně (jež sama nad ní vydržela dumati celé hodiny místo svých obvyklých tak vřele doporučovaných siest), stala se nejvzácnější drobnůstkou na čas . . . Tak zaujala ji ta maličká, sienkově žlutá majolika . . . Jak stala se jí jen intimní! Kladla do ní květy svých zvláště oblíbených bezlistých ispahanských růží pronikavé skořicové vůně, jež přiváželi benátští kupci ze svých cest jako vzácnou raritu pro svého dožete jenom.

Tak stalo se, že často pozapoměla arcivévodkyně na lecos (*a na co neměla*), a že vzbouřila tichou nevoli vysokého, atlasově bílého chrta, jenž nepokojně (a dnes jistě udiveně) se vztyčenými sluchy pobíhal tichými a dlouhými skoky po komnatě, snaže se jemně ji upozorniti, že jest také již čas konečně vzpomenout přec temné logie s roztouženou postavou v pozadí.

KAREL HLAVÁČEK

Byla prý jediným dílem slavného *Baccio* — jediná vása, jež vyšla kdy z jeho rukou: zasvěcených jedině modelování basrelievových profilů mladistvých Madonn . . . Měkké prsty mistra zanechaly na ní něco usměvavého z těch nebeských, jemně stažených chřípí, něco delikátního z těch partií vlasů cudně nad čelo vyčesaných, něco líbezného z těch nesnadných, choulostivých a u něho tak elegantně řešených přechodův od spodního retu ku zcela vyniklé bradě, a zvolna se ztrácející šiji, na níž nervosní švih mistrova palce, uneseného ženskou krásou, přece jen nedovedl si odepřít, aby nenaznačil zdviženou vlnu Mariina prsu.

Pseudojaponerie.

Ovšem že byl rovněž pietistou drobných japonerií, už jako adorator všeho jemného a vybraného. Ač byl přesvědčen, že v žádné jiné duši se nesešerí večerní, třtinou nasládle vonné soumraky bambusových bařin a slunečná odpoledne čajových zahrad s takovou důvěrou a zladěností, jako v duších japonských malířek, přece si občas zahřešil. Vnímati a reprodukovati nejtišší zavanutí nálad pavučinovými osnovami jejich duší a nepotrhati při tom jich harmonii nemotornými svými prsty, nechat se exaltovati několika tušovými skvrnami v zlatém laku a tím delikátním zachycením několika hlavních barev, jež vedle sebe lomeny, dovedou vydechovati všechnu touhu osamělosti, všecky malé žaly a nepatné nářky dětinsky rozevřených očí — ano — v tom všem zmateně hledala jeho touha výrazu.

Cítil jakousi příbuznost s těmi anaemickými bytostmi, které tak příliš dovedly milovati tiché noci s velikými, naivními měsíci a bílými vzletajícími kohouty, nanášenými pozorně stříbrným lakem nad větvičky čaje do koptovaných po-

KAREL HLAVÁČEK

zadí v několika úderech štětce . . . Užívaly zvláštních svých barev, několika málo zvláštních tahů štětce, z nichž každý přec dovedl vyjádřiti všecku subtilnost jich miniaturních snů, zachycovati ve větvích roztřesená oblaka vůní a křiky nádherných ptáků, plovoucích po nočních vodách, a jež při tom všem labillovaly na ostří karikatury — a on líšil se od nich jedině tím, že chtěl užívat místo barev a kontur slov: ztavených v hermetické peci svého zjemnělého slohu.

POZDĚ K RÁNU

Přišla . . .

Slyšelas, duše má, její krok zloudaný zdola,
z příkopů našeho Kastelu, pečlivě uzamčeného?
Chvilkami volala do našich zavřených okenic: *hola!!...*

Byla tak tichá noc venku — po chodbách Kastelu mrtvo,
jen srdce tak bázlivě v komnatě poslední v modlitbách bilo
jak rodinný vězeň, když v podzemí otcovských hradů
vyhublým prstem svým chvilkami bojácně
zaklepá do zdí . . .

Byla tak tichá noc měsíčná venku, kdy měla nastati krise,
a měla poprvé přijíti *ona*, již dávno *Tušená*,
Obávaná,
pozdě;
až k ránu . . .

A přišla.

Neslyšným, loudavým krokem v truchlivé Samaří naše
ode všech živoucích dávno již opuštěné . . .

Slyšelas, duše má, její krok zloudaný zdola,
z příkopu našeho Kastelu, pečlivě uzamčeného?
Chvilkami volala do našich zavřených okenic: *hola!!...*

KAREL HLAVÁČEK

Přijíti musila,
má-li mnou skončiti staleté království naše,
mnou,
v něhož se vdělily veškeré slabosti našeho rodu
impotentního,
(ač mladý můj život jich nemůže vinnen být
Svatokrádeží

a nemůže za všecku zhýřilost upoklínaných).
Jsem pouze poslední chorobný výhonek bez vůle
předem již daný,
umdlený odlesk v tmách pyšného praporce
truchlivým sluncem dávno již vybarveného,
s nejvyšší věže, jenž kdysi vlál poddaným
v purpurech, zlatech a modřích
slávu a věhlas
mých předků . . .

Ti všichni již odešli . . .

V noci jen bloudí po stichlých chodbách a visutých
mostech

jich přísahy, jež nikdy nevyplnili,
jich hříchy, jež nebyly oslyšeny,
plaché jich pohledy vyhaslé bez zpokojení,
a klatby, v nichž dosud se chvěje posvátné rozhorčení
vznesené v extasi hymny na hlavy odbojných,
v nádherných ceremoniellech církevních sněmů,
latinou přísluhujícím biskupem italsky vyslovovanou . . .
Matky mých zženštilých cností!

POZDĚ K RÁNU

Otci mých dědičných hříchů!
Spěte jen klidně:
tiše a bez svědků
bez cizí soustrasti, pyšní,
skončí mnou smutná tragoedie našeho rodu, —
a zahanbující.

— — — všecko již jasní se znená^hla,
neznámá svitání bílá,
jež kdysi stopila beztaktně nádherné zahrady i vašich mozků,
vstávají, velebně rostouce v potopu zvolna.
Bělounké, nezvěstné mlhy neproniknutelné
plní mou hlavu usláblou strachem —
představy zlekaně bloudí již nesřetězeny,
s rukama bojácně vytrčenýma,
v zmateném šepotu utíkajících slepců,
jež nechala pomocná ruka v kritické chvíli
na prostřed cesty, by sama ve strachu prchla . . .
A mlhou se plíží již veliký stín a zasmušilý,
tím loudavým, lhostejným krokem,
jak po cestách předků mých kráčel . . .
Otcové hříchů mých!
Matky mých ctností!

Slyšíte její krok zloudaný zdola? — — —
z příkopů Kastelu chvilkami volá
do našich zavřených okenic: *hola!* . . .
Příteli! Otevřte!! hola!!! — — —

Dva hlasy.

Dnes dvorce ani po klekání nezavřeli —
dva smutné dvorce na samotách propadlých —
dva hlasy se tam o cos hádali a přeli,
při rudých stínech pochodní za vodou vzdálených

Byl prvý hluboký a stále chtěl své: *ano*,
a druhý bázlivý a stále chtěl své: *ne*,
až zmlkli najednou, když blízko bylo ráno,
a měsíc vyšel na chvílku nad vody vzdálené.

Dnes dvorce ani po klekání nezavřeli —
dva smutné dvorce na samotách propadlých . . .
Dva hlasy se v nich dlouho mezi sebou přeli.
až hlas, jenž prosil, zaúpěl a náhle stich,

a hlas, jenž chtěl své: *ano*: z hluboka si vzdych.

POZDĚ K RÁNU

Smutný večer.

Památce Paula Verlainea.

I já dnes, vasal nesmělý Tvých bledých nuancí,
praporec černý najdu v truchlivém svém Kastelu,
bych smuteční dal znamení své věrné Byzanci
a vonné seno senesu ku prahům nastelu.

A můstky spustím visuté, jež zvolna trouchniví,
ku sáním biskupů, ku sáním sněmů církevních,
bych starožitný erb, já pozdní dědic marnivý,
dnes opět oprášil a vynesl ho k slávě z nich.

A smutná moje provincie zpustne ještě víc,
co mdlobou sláblo dosud nehnutě, vše klekne si,
až luna bledě zkalená, v nervose churavíc,
ve Tvoje daleké a černé padne pralesy . . .

A nad mým krajem přes půlnoc se dlouho bude chvít
jen lesních viol smích a ironické *hallali*:
vše bude v něm, po čems kdy zatoužil, co chtěls kdy mít —
i delikatní smutek těch, již dlouho váhali . . .

KAREL HLAVÁČEK

V ustrašení.

My ustrašeně šli tím sešeřelým územím,
jež v léno své jsme kdys tak pyšně přijali;
vše chvělo se před naším zjevem bázlivým,
i zvony vzdálené, jež dlouho plakaly.

Třpyt chorých hvězd nám nad hlavami zvolna vybledal,
a mlha padala v kraj tichý, zpozdilý —
sbor hlasů neznámých v tmách kdesi bědoval,
sbor cizích poutníků, již v skalách zbloudili.

* * * * *

A k ránu na cestu nám svítil už jen *Jižní Kříž*
nad městy mrtvými, kde vše se stmívalo,
a krajina v tmu s námi padala vždy hloub a níž,
až všecko v bojácnou náladu splývalo.

Jen v dálce kdes a nahoře na vlažných přílivech,
jichž teplo mateřské nás jalo, *Sprízněná*,
byl den, a vítr v tempu volném nad vysoký břeh
tam mlýnů větrných pozvedal ramena.

Tys řekla cos jak dětskou paralelu Života
s tou obcí zasmušilých mlýnů větrných —
já k tomu důvěrně připojil glossu z Quixota,
a tmou zněl bázlivě náš ironický smích...

POZDĚ K RÁNU

Pršelo v noci . . .

Je pozdě již . . . Kouř po střechách se plazí,
srp měsíce jak stříbrný je plech,
vzduch prosycen je hořkou vůní sazí,
již půlnoční déšť smyl se šikmých střech.

Je pozdě již . . . Jen kapek pár dle domu
tak tence tříská na luceren sklo,
jež svítí žlutě na skupiny stromů,
kde náměstí se plaše zalesklo.

Je pozdě již — a měsíce srp sklivý
již padá za hřebeny mokrých střech,
jichž ubíhavé v dálku perspektivy
tak měkce krájí stlumený tmy Vzdech.

Kdos zašeptal . . . Však zde nic nepohne se,
vše souzeno tu býti lhostejné —
jen měsíc v kašně bázlivě se třese,
jak s věží hodiny zní spozdění . . .

Záhada.

Ač pozdě v noci na náměstí, ušli, dorazili —
tři poutníci — přec navzájem se mlčky pozdravili.

A z náměstí do úzkých ulic spěšně vybíhali,
a víc než *dneska přijde-li*, si ptát se netroufali.

A k ránu ani tázavě na sebe nepohlédli,
když *ještě* nepřišel, a nad střechami hvězdy bledly . . .

A slíbivše jen dáti o tom zprávu v rodných krajích
zas rozešli se na *Sever* a na *Západ* a na *Jih* . . .

POZDĚ K RÁNU

Měl něhu jejich kroků . . .

Měl něhu jejich kroků a teplo jejich těl,
měl karmín jejich retů a feniklový pel,
když teprv pozdě k ránu vál přes můj Archipel.

U parku za večera je stihl v kruhu stát,
a známou jakous píseň na flétny teskně hrát —
hrály tak tiše, dlouze a bílý měly šat.

Pak zřel je tancující do parku zacházet . . .
Ač do rána je čekal — přec nevyšly již zpět —
když měsíc nad park vyšel, kdes v dálce začly pět . . .

Měl něhu jejich kroků a teplo jejich těl,
když teprv pozdě k ránu vál přes můj Archipel,
kdy měsíc dlouho chvěl se, než do vln zacházel.

Modlitba.

O Bože tichý, silný, mlčelivý,
Ty, jehož tuším všady v strachu mdlém,
slyš tiché modlitby mé smutek živý,
jak teskně lká mé duše pode sklem.

O Bože tichý, mlčelivý, silný,
Ty, jehož tuším všady pustou tmou,
k mé duši smutkem třesoucí se přilni
a uvaž nekonečnou bídu mou.

O Bože, silný, mlčelivý, tichý,
Ty, jehož tuším všady přítomným,
a jenž jsi viděl všecky moje hříchy:
já chvím se, chvím, před přísným soudem Tvým.

Slyš tiché modlitby mé smutek živý,
jak žaluje Ti z černých očí mých —
o Bože, tichý, silný, mlčelivý
a zádumčivý v nocích tajemných.

Subtilnost smutku.

Předmluva.

Před přivřenýma očima zašerila se v dálce setmělá večerní krajinka v několika tazích v popředí, s kusem zeleného zlata na západě a tichým andante rozzpívané modře obzoru . . . Vysněný vzor subtilnosti. Vzdušná hallucinace, zladěná ve třech barvách se zbožnou náladou . . .

Malá lodička smutně plove v nesmírné dálce bez vesla v zeleném zlatě . . .

Porcelánové vížky intimního formalismu založené umělci po nedalekých návrších čekají na teplý vítr od žhavých běhů v chvílích inspirace, by zlehka jen zavál . . . Bílé praporce začínají vláti . . . Vítr od moře! . . . A porcelánové zvonečky, rozhoupány, opakují týž zvukový motiv loretánské litanie do mystického ticha a lodička bez vesla pílí k přístavním hrázím.

Sedí v ní na dně sličný cretín (nelitujte!) vybraného a delikátního mozku, tiskna hlavu na bok lodičky, v strnulé pose polokleče, polože, beznadějně hledě na zhasínající zlato západu. Teplý vítr cizí inspirace čechrá mu ohnivě plavé vlasy a on nadšeně zpívá . . .

KAREL HLAVÁČEK

Zpívá to jeho táhlá duše štíhlá a stonavá, bloudíc tam někde nahore po tom setřelém, do rudohněda již spáleném zlatě — a ústa a sluch o tom neví . . .

Zpívá stále tuže beznadějnou svrchovaně naivní balladu vzácné průhlednosti, v jejíž dvou slokách plochá jeho básnická hlava vyzpívávala před lety ve chvílích zajetí všečen svůj delikátní smutek nad ztrátou svého jediného Přítele . . .

Sklon intelligenta k pavoučímu charakteru.

Hallucinace malého stlumeného světla uprchla zmateně do neplodné studené tmy, zlekána tou tíše zvoněnou hranou reality . . . Tvary pozvolna dohasly v tichu . . . Uvědomoval si zvolna . . .

Jevilo se to pro něho jako záhadně nevysvětlitelné (neb jeho subtilní mozek nechápal už dosahu smrti) . . . a přec tak určité a nezvratné faktum.

Tady leží ve tmě na fialově průsvitavé jeho dlani — černá skvrna s bílým křížem na zhubeněném zadečku — a on nad ním, nejsa mocen zvuku ni pazvuku . . . Oblévá ustrašeně dlouhým pohledem svých rozšířených zornic, jaspisově opalisujících v šeru žaláře, jeho mrtvolu měkkou a dosud vlašnou — jakou ji cítí jeho uzounké

POZDĚ K RÁNU

a jemné dlaně, dressované v pavoučím pletení. Popelavou pletí jeho sličného obličejě třese tichý smutek.

Smutek ne člověka — neboť zvuky lidské řeči dávno mu vyprchaly z hrdla — ale smutek ubohého individua, jehož těžký a nádherný slovní apparatus bývalého inteligenta se procedil ve velice jemné síkavky pavoučí, jehož mozek se znivelloval k dokonalému porozumění jemným kapricím osmi pavoučích očí a k benevolentním gestům několika párů pavoučích noh. Smutek z jiného života, jiných příčin, smutek krajinek intimněji nazíraných, převzácný sublimat drobounkých nálad, smutek prchající lidskému slovu, jež marně uzavírá kompromisy všech známých method zachytit na svých hrubě skrojených hranách hedbávitě třepený lesk jeho nuanče . . .

A úpění neznámých moří tam z dola, odněkud z hluboka, ze tmy, zvoní teď tence a vytrvale na smrt Pavouka dlouhou, celkem však zcela lhostejnou hranu.

Nezbytný rys z jeho způsobu života.

I sladké *soběvyhovění*, ač řídké při jeho tělesné slabosti, přec nutné při dlouholetém žaláři, jež zlehka ve fialových závratích občas se

dostavovalo, mnoho ztratilo na své bývalé neklidnosti. Bylo to už jen úplné pochopení sama sebe, tiché zbožňování sama sebe v nedostatku jiného smyslného boha. Byl to akt sebepochopení a cudnosti, vlašný muskatový odvar, po němž se přivírají víčka a tělem tiše proběhne pět, šest blaživých záchvěvů . . . Ztratil všecko násilí na své bývalé lidské surovosti a zuřivosti — jen ze široka rozevřené oči se nezvykle chvěly, a údy se tiše podávaly té řídké oběti. Nebyl to již onen rozlícený býk, jenž vrážel do osamocených zahrad, plných čistých lilií, by třásl svou smrdutou slinou jich běl — byl to spíše osiřelý infant, vampyrská povaha po svém otci, kterýž zemřel na venerickou nemoc a jenž spojoval tichou cretinii pohlavního šilence s jakýmsi delikátním credem subtilního umělečka.

Vznik jeho utkvělé představy.

Když ho poprvé shlédl v žaláři, prchal sice s počátku před ním, ale brzy spřátelil se s jeho měkkým pohledem, s jeho tichým dechem, s jeho milou přítomností. Uzavřel s ním ochotný kompromis již při prvním pohledu na virtuosně tkanou a silnou stavbu jeho pavučiny . . .

Touha po vzduchu (jehož představa nyní jen do široka modrá ho nejasně rozčilovala), to právě

POZDĚ K RÁNU

byla, jež před časem uzavřela ono takřka otrocké přimknutí jeho duše, duše intelligenta, k fysiognomii pavoučí, k nizounké duši se symptomem cretinie. Pozoroval s bedlivým interessem celé dny, týdny, měsíce, roky *Pavouka* při jeho práci; ukracoval mu ji občas naivními ironiemi, stolovými anekdotkami, voltairovskými paradoxy, ba i vtipnými pantominami, a při tom sbíral úzkostlivě skrovný výsledek jeho každodenní práce a spracovával ji horlivě svými dressovanými a trpělivými prsty . . .

Ta myšlénka zarazila se již z dávna s tvrdošijností do jeho zjemnělého mozku, jenž ztratil veškeru sílu dedukce: *napřísti si z pavučin lano tak silné: že by uneslo jeho tělo, tak dlouhé: že by ho sneslo tam na svobodu dolů k tomu melancholickému moři, kteréž slyšel nejasně hučet ve tmách . . .*

Kudy? A sta jiných otázek? Těch pro něho naprosto neexistovalo. Fixní idea po svobodě zúplna zhasila všecku jejich závažnost a nutnost na účet své vítězné tmy.

Živil ho, ošetřoval ho . . . jen aby mu mohl vykrádati potřebný material. A čím dále šel za hranice možnosti státi se v myšlení, cítění a chtění Pavoukem, tím s větší pietou lnul k tomu svému bizarnímu přátelství a tím více pocítoval celou tíhu svého egoismu.

KAREL HLAVÁČEK

Jedna z jeho sensací o Subtilném.

A nyní mu tedy zemřel ten jeho jediný sou-
druh, dobrovolný trpitel a problematický spa-
sitel . . . Nehybně spočívá se žlutě skalenými
zraky a s křečovitě zlomenými nohami tady na
jeho fialově průhledné dlani.

Úpění neznámých moří tam zdola, zhluboka
odněkud zvoní mu delikátní, dlouhou, celkem
však lhostejnou hranu . . .

A tam za tím úpěním, tam daleko na pustých
březích pod věčným šerem — tam je vybranost,
důvěrnost, jemnost . . . Zavřete jen znavená víčka
svá, ztište se a slyšte . . . Graciously vinuté
akordy tří prodlužovaných tonů jakýchsi nezná-
mých dechových nástrojů imitují subtilní pochod
zapomenuté koledy . . . Unavený tábor myšlének
řadí se opět v dlouhé pluky . . . A již tiše jdou,
ku předu nakloněny, do neznáma stoupajícím
krajem v odměřeném tempu pastýřův a pastýřek.
Jdou v mlhavé kraje, v zoufalství půlročních
nocí . . . Jen stlumený fantom magnetické záře
jemně červenými šálami svítí nad lesy, dalekými
lesy a zálivy stoletého Ticha. Tenké věže vzdá-
lených kostelců smutně se vynořují, zatopeny pe-
riodickou potopou. Slaví tam právě výroční den,
a zástup krásných Madonn, sestoupých ze zla-
tých plechů pozadí, ponocuje v zámecké kapli
na poradě, jež arci trvá příliš dlouho (chtějí ho

POZDĚ K RÁNU

totiž uvítati zázrakem svých neposkvrněných těl, jež chráněny byly před slídivými zraky po několik století těžkým, bohatým rouchem středověku, a co zvláštního: vždycky s únavně stereotypními záhyby školy jednoho mistra . . .)

Náhle umkl trojzvučný pochod . . . Kostelce zatopila opětná potopa . . . porada na kvap skončena — a zdola tam z hluboka kdesi ze tmy zase vytrvale hučí neznámá moře onu hranu truchlivosti a tichého zoufalství.

Feerie nad mrtvolou.

Tedy mrtev, a zrovna teď, kdy rostly u něho slibné naděje na vyplnění jeho utkvělé představy. A ty trapné výbuchy jeho jednostranně vybujeleho egoismu po vzduchu a širokém nejasném modru se nedostavovaly ani ještě . . .

Oplakával dosud prostě přítele.

Nepevné a rozplizlé jeho svalstvo, jež opalisovalo mandlovým leskem chirurgického preparatu z líhu čerstvě vytaženého, protřásaly hallucinace subtilného smutku, zabíhaly po tepně v přímočarých, konvergentních nárazech až na konce jeho tenkých prstů a tiše bubnovaly na pružných stěnách jeho dlouhých nehtů, nehtů vycvičeného pletače.

Neskonalý smutek po něčem nevyjádřeném,

KAREL HLAVÁČEK

co viděl stále unikati, prochvěl mu vždy nervy, když zaslechl slabě zahučet moře . . . Smutek, kteréhož vy chápati nedovedete, smutek převzácný a diskretní, smutek vzdálených pohoří, jichž dosud nepřešel nikdo, smutek nových linií, jehož finessy nemožno zachytit v hrubých konstrukcích vašich slov a na drsném a špinavém zrcadle vašeho profaního vyjadřování . . .

Zpíval mu teď tím svým altovým, blahoslaveně tichým hlasem minitieuxní a nádhernou pohřební feerii v nových rytmech, zachovávajících však loyality vymřelých rodů, zbožně otvíraje chorobné bohatství svých tenkých rtů . . . V téže strnulé pose polokleče, pololeže, na svých dlouhých a fialově průhledných prstech hedbávně lesklou a ještě vlažnou jeho mrtvolu s bílým křížem na zhubeněném zadku . . .

A moře mu hučelo tam odněkud z doła, z hluboka, demonstrativní a nizounce váhavou, celkem však přece jen lhostejnou hranu.

POZDĚ K RÁNU

Upír.

Bylo to v jakési temné krajině
se zlatou skvrnou luny kdes nahoře za mraky,
v krajině neznámé, bázlivé, rozplízlé, bez stínu,
bez světla,
kterou jsem nikdy doposud nešel,
když jsem ho shléd' . . .

Mibl se nízko a tiše nade mnou,
v bledých barvách jemné a staré litografie.
Znavený jeho obličej, sličný a bledý,
na čele se svítilnou očí zelených pod srostlým obočím
bázlivé černé oči mé pro vždy atropinoval . . .
Nesl se tiše v páru svých upířích křídel,
kovově černých a sametných, napnutých v obrovském
rámu,
jež stínily celou oblohu,
a pod jejichž rozmachy pryskaly hvězdy
bez vzruchu, jak žhavý roj divokých, kovových včel
z osykového pralesa vichřicí vyplašených . . .
Poslední potomek mocných kdys rodů vévodských
neznámou letěl krajinou,
v návratu od svojich vášnivých, bezděčných milenek,
na úzkých sevřených retech
jich teplé budoucí mateřské mléko a nader jich krev.

KAREL HLAVÁČEK

Bylo to v temné jakési krajině,
bázlivé, se zlatou skvrnou měsíce,
kudy jsem doposud nikdy se neplížil,
když jsem ho shléd . . .

Jeho, posledního suveréna, z mocného kdys tak rodu,
před nímž se bázní chvěli měšťané, magnáti, králové,
a jejichž dcerky pak tiché a stonavé
toužily po něm tajně měsíce, dny . . .

ve Toužily po jeho návštěvě za tichých nocí měsíčných,
kdy čekaly, až zakryjí jeho peruti horká jich lože,
až jejich bílým masem proběhne jeho přítomnost
a až jeho lepkavý, drsný jazyk, v bolestném pocitu
na nadrech
jim zatrhá sladce chorými víčky očí zanícených.

Démone tajemných nocí, nocí se zlatou skvrnou měsíce,
nocí bázlivých, rozplizlých,
nocí bez stínu, bez světla,
se slabými záblesky lascivních primérných pudů na obzoru:
Ty hrdý a bílý barbare, milence všeho chorého, bledého
bezcitný a zase bázlivý, vznešený šílenče,
jenž živiš se zbylou vitalnou silou panenských šťáv,
stížených dědičnou atrofií,
symbole dekadence!

Je brloh, kam přede dnem zalézáš,
někde snad v černých krajinách *Vévodství* mého?
Nevím to —
ale zdá se mi za nocí tesklivých, podivných,

POZDĚ K RÁNU

že duše má dělí se od těla,
a najednou dostává upíří peruti,
pod jejichž rozmachy prýskají bez vzruchu hvězdy
a krajinou bázlivou, rozplizlou, bez stínu, bez světla,
se zlatou skvrnou měsíce nahoře kdesi za mraky
dává se tichounce v let.

. . . A pozdě pak k ránu až, vrací se zmámená
mystickou orgií —
a procítá ve všedním parasitu,
jenž bídně provleče zase den v profaním hluku ulice,
jak bylo to v prokletém včerejšku
a bude ve zhnuseném zítřku . . .

KAREL HLAVÁČEK

Rozkvetlý smutek.

Do říše mořských pralesů
svůj černý smutek zanesu —

A sémě jeho dědičné
rozhodím v proudy měsíčné

Ve věčný led, ve věčný sníh,
v nárazy větrů polárních.

Ti do truchlicích lilií,
až jeho sémě zasijí,

Snad v lijáku slz palčivých,
tam v sopránový vzkvete smích.

Rêverie.

Znám ještě mlčelivé roviny dalekých rozloh v zapadlých vévodstvích své duše, neznámé, neohraničené a zašeřelé od věku v podmračné, večerní šero agonie . . .

Nuž půjdu a sednu tam tiše, zapadna v černá stébla dávnými blesky spálené pohanky s rudými plaménky květů, zapomenut všemi . . .

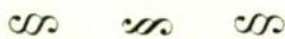
Chvilkou zazní lhostejně tlumený chorál *Bývalého* odněkud z nesmírných dálek — chvílemi zavesluje vysoko nade mnou němé hejno černých volavek, táhnoucích v tichém poledním větru k tropickým vegetacím *Zaslíbených Zemí*.

Svatý klid velkonočních vigilií vystoupí nad pohoří *Minulosti* a zatopí všecky roviny i umírající nebe. Bezpečně, že nepřijde *Nepřítel* v chvíli pokušení, pokojně položím umdlenou hlavu na bílé podušky siesty noční . . .

Ztracen v sebe sám sobě i tenděčnmu světu, marnotratný syn, jenž v smrtelném hříchu promrhal všecko své jediné, všecko své drahé a všecko své svaté, budu snít o teple otcovského objetí, o vyprchalé vůni mateřské lásky, o snivé ukolébavce staré mé chůvy — — budu snít marně . . .

KAREL HLAVÁČEK

Snít budu o sváteční náladě domovských krajin odpočívajících a zpívajících v zlatých plochách odpoledních sluncí — snít o dojemném kouzlu rodinných tradic, o neskonale naivní pastorale, měkce zpívané v tamním nářečí mladou pastýřkou . . .

Kdos klepá důvěrně na zamčené dveře komnaty — snad, egoista, chce hodovati z bohaté hostiny mých sevřených nálad . . .

Vstup, vzácný *Vetřelče*, zraněný banalitou dnešku, vstup a otři na prahu svou obuv — jsi vítán! A ty, *Duše* má, přijmi ho s němou úklonou a zmatenou rozkoší prvního polibku cudné nevěsty, pomaž olejem hlavu jeho, natři balsamem zemdlené nohy jeho, vysuš je černým vlasem svým a uveď ho ke mně . . .

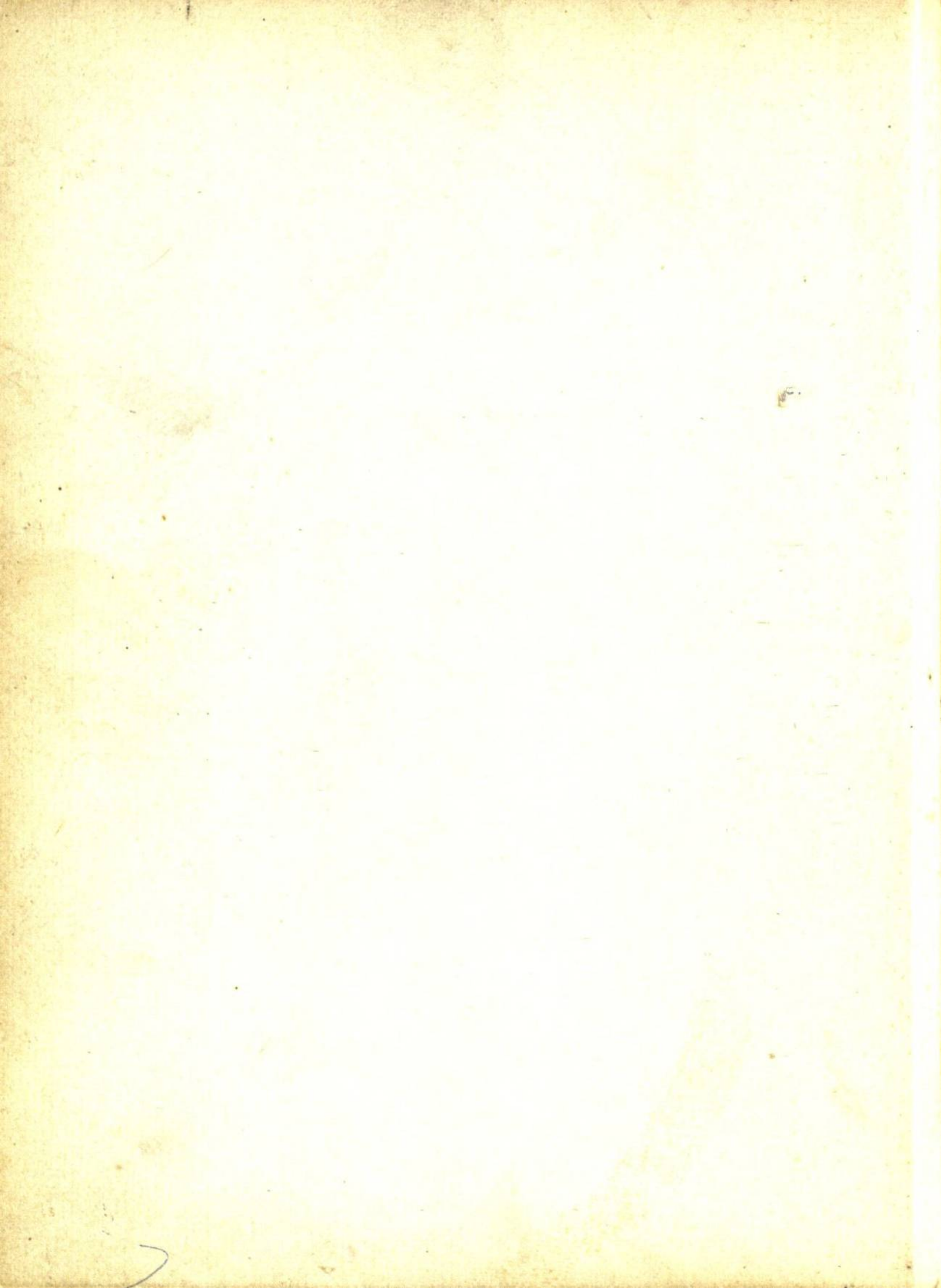
K mému loži ho uveď a otevři laskavě dokořán všechna okna tajemné vůni Libanonských hájů a jitřním výkřikům mannových křísů, neb je již pozdě k ránu a čas mé rekonvalescence. A rozžehni kahanec Přátelství, neb den již brzy nadejde! Ať zahoří chvílku jen mléčným plamenem tiché sdílnosti i v naše hody . . .

A až odejdeš, soucitný *Hosti*, napojen černým vínem mých smutečných nálad, abys se snad nevrátil již — — — tož půjdu zas, psanec,

POZDĚ K RÁNU

v zapadlá vévodství své duše, zašřelé od věků
podmračným večerem agonie a usednu vzrušen
do černého obilí *Skonejšení*, zapomenut všemi,
pochopen jenom jedním . . .

Chvilkou lhostejně zazní stlumený chorál *Bý-
valého* odněkud z tajemných již dalek — chví-
lemi zavesluje vysoko nade mnou němé hejno
černých volavek v tichých nárazech jižního
větru — — — a já budu, *Vetřelče*, o tobě
sníti . . .

ОБСАΗ:

Pozděk ránu	5
Svou violu jsem naladil co možno nejhlouběji . . .	7
Podmořské pralesy se ani nezachvěly	9
Impromtu	10
Za noci březnové	11
Ironie	12
Anaemie	13
*Sonet	14
*Má Ithaka	15
*Byla zakoupena medicejskými	17
*Pseudojaponerie	19
Přišla	21
*Dva hlasy	24
Smutný večer	25
V ustrašení	26
*Pršelo v noci	27
Záhada	28
Měl něhu jejich kroků	29
*Modlitba	30
*Subtilnost smutku	31
*Upír	39
Rozkvetlý smutek	42
Reverie	44
